

120

CLEAN.

অক্ষুব

301.23
Acc. No.

ৰচক আৰু প্ৰকাশক

শ্ৰীকৃষ্ণানন্দ গোস্বামী,

দশমৰ সত্ৰ

নগাঁও
 DIVISION COLLEGE
 LIBRARY,
 Date: 25 JAN 1930
 CAUHAAT.
 প্ৰথম অঙ্গবণ।

১৮৪৯ শক।

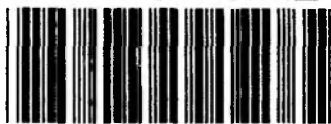
৭৫
২১

বেচ এমিকি।০

Printed by—S. K. MANNA,
at The Bholanath Printing Works,
21, Sukea Street, Calcutta.

301.23

উছৰ্গা ।

এই ক্ষুদ্ৰ কবিতা মালাধাৰী নগাওঁ গভৰ্ণমেণ্ট
হাইস্কুলৰ হেডমাৰ্চৰ শ্ৰীযুত বামেশ্বৰ বৰুৱা
বি-এ, বি-টি. মহাশয়ৰ কব কামলত,
অভাজন ছাত্ৰৰ আন্তৰিক ভক্তি
ও শ্ৰদ্ধাৰ চিন স্বৰূপে
অৰ্পণ কৰা হ'ল ।

“বচক”

ৰচকৰ নিবেদন ।

ৰচক যেতিয়া হাইস্কুলৰ ২য় ও ৩য় শ্ৰেণীৰ ছাত্ৰ আছিল, তেতিয়াই কেইটিমান তলসৰা কবিতা ফুলৰ পাহী গোটাই এধাৰি মালা গাথি ৰাইজৰ আগত দাঙি ধৰিব বুলি ভাবিছিল । কিন্তু বহুতো অসুবিধাৰ কাৰণে ৰচকৰ সেই আশা আৰু পূৰ্ণ নহল । ইয়াৰ কেইবাটি কবিতাও নগাওঁ অ, ভা, উ, সভাত পাঠ কৰা ।

আজি এই সুবিধা পাই, ছেগবুজি, মালাধাৰি অক্ষুৰ নামেৰে ৰাইজৰ আগত দাঙি ধৰিছে । এই খিনিতে যদি পাঠক পাঠিকা সকলে কয় বোলে “এদাক দেখি উঠিল গা, কেতুৰিয়ে বোলে মোকো খা”, কিন্তু সেইটো তেখেত সকলৰ ভুল হব । কাৰণ ৰচকৰ উদ্দেশ্য এয়ে নহয় যে ৰচকে কিতাপ লিখি অসমীয়া সাহিত্য ভৰাল চহকী কৰিব । কেৱল ছাত্ৰ জীৱনৰ এটি চিন মাত্ৰ ।

মোটতে, যদি এই সাহিত্য অক্ষুৰটি এসময়ত এজোপা ডাঙৰ গছ হৈ অসমীয়া ৰাইজক হাঁ দান দিব বুলি, সকলোৱে মৰমৰ চকুৰে চাই, হাতত তুলিলে ইয়াত লাগি থকা পোক পৰুৱা আদি গুচাই সাৰ

জাবৰ আদি দিয়ে, তেনেহলে ৰচকৰ আশা পূৰ্ণ হব
বুলি ধৰিব পাৰিব।

সাহিত্য ক্ষেত্ৰত কিতাপ লিখা ৰচকৰ এইয়ে
প্ৰথম উচ্চম। গতিকে ইয়াত অনেক ভুল যে হব
পাৰে ই নিশ্চিত। আশা কৰোঁ যে গুণগ্ৰাহী
পাঠক পাঠিকা সকলে নিজ গুণেই দোষ ক্ষমা কৰে।

অৱশেষত কবলগীয়া যে, এই সাহিত্য পুলিটিব
কেইটিমান দোষ শুধৰাই দি, ছপা কৰিবলৈ উৎসাহ
দিয়া, সেই সময়ৰ নগাওঁ গভৰ্ণমেণ্ট হাইস্কুলৰ হেড-
মাষ্টৰ ৩ কালিৰাম দত্ত বি-এ, বি-টি, মহাশয়ে
অভাজন ছাত্ৰই আন্তৰিক শ্ৰদ্ধাৰে ভক্তিৰ শৰাই
আগবঢ়াইছে। আৰু তাৰ পাচত, শ্ৰীযুত দৈবচন্দ্ৰ
তালুকদাৰে এবাৰ চকু ফুৰাই চাই দিয়াত আৰু শ্ৰীযুত
অপূৰ্ব কুমাৰ ভূঞাই, ছপাৰ কামত অনেক সহায়
কৰাত তেখেত সকলকো লিখকে অন্তৰেৰে শলাগ
জনাইছে।

বৰঙাবাৰী
তেজপুৰ ;
১৮৪৯ শক।

}

বাইজৰ আশীৰ্বাদ
ভিক্ষাৰী
—কৃষ্ণ—

সূচী ।

প্রার্থনা	...	...	১
বন্দনা	...	...	৪
বশিষ্ঠাশ্রম	...	...	৭
ফুল	...	...	৯
বসন্ত	...	...	১৩
মহাপুরুষ ৩ শ্রীশ্রীশঙ্কর দেৱ	...	...	১৮
সতী জয়মতী	...	...	২৯
তপস্বী	...	...	৩১
বিশ্ব	...	...	৩৫
সঙ্গী জীৱনৰ	...	...	৪২
আকুল পথিক	...	...	৪৭
আমি ভাৰত মাতাৰ শিক্ষিত সন্তান	...	...	৫১
(তুমি) কোননো আছিল মোৰ	...	...	৬০
কুলি	...	...	৬৪
সখি লৈ	...	...	৬৯

অক্ষুৰ

—:~:—

প্রার্থনা ।

প্রভু ভগৱন্ত নাই আদি অন্ত
নিৰঞ্জন নিৰাকার,
তুমি নিৰাময় সততে সদয়
নাই অন্ত মহিমাৰ ।

বিচিত্র সংসাৰে আতমা কাপৰে
বিৰাজি সবাৰো প্ৰাণে,
কত চলনাতে খেলন খেলিছা
অশেষ কৰুণা দানে ।

অকুৰ ।

প্ৰণয় ডোলেবে   বান্ধি নিবন্তৰে
    বাখিছা মিলন কৰি,
ধনী-দুখী আদি   সবাকো পালিছা
    তুমি শ্যাম-দণ্ড ধৰি ।

হে দয়াময় !   তোমাত বিনাই
    নাই সংসাৰৰ গতি,
কিনো নৈবেছাদি   গোটাই আন্তি
    পৃজিম চৰণ দুটি ।

ভকতি ভাণ্ডাৰ   নাই হৃদয়ৰ
    নুবুজো তোমাৰ স্তুতি,
ধূপ, দ্বিপ, জ্বালি,   নানাবিধ বলি,
    নাজানো তাকে দুৰ্শ্ৰুতি ।

অন্ধুৰ ।

নাই ধন জন   দুখীয়া পবাণ
জন্মিল দুখীয়া হই,
দুখৰ বোজাকে   বহিছে। সততে
নিয়তি পথত বই ।

অনন্ত কালৰ   অনন্ত ধামৰ
নাজানো কৰ্তব্যকাম,
ভব নাটকৰ   নতুৱা সাজিলোঁ
নিচিনো তোমাৰ নাম ।

অজ্ঞান আন্ধাৰ   গুচাই মনৰ
দিয়া পদ তলে বাস,
সপোনে সচিত্তে   উঠোতে বহোঁতে
তাকেহে কৰিছে। আশ ।

১৯২৩

নগাওঁ (বড়িং)

অক্ষুৰ ।

তোমাতে জনম   তোমাতে মৰণ

তোমাৰেই দিন বাতি,

মায়াৰ সংসাৰ   মায়াতে মজিছে

লুকাল জ্ঞানৰ ভাতি ।

মায়াময় মেঘে   হৃদয় ঢাকিলে

একোকে নেদেখা হলোঁ,

গন্তব্য পথত   খলা বমা দেখি

কৰ্তব্য পাহৰি গলোঁ ।

কালৰ সোঁতৰ   প্ৰথৰ বেগত

জীৱন উন্মাদ হল,

নিয়তি হাতত   প্ৰাণ সমৰ্পিছোঁ

কাললৈ কুখ্যাতি বল ।

অক্ষুৰ ।

নৈবেদ্য বিহীন আজোখা শৰাই
ধৰিছে। চৰণে পৰি,
অজ্ঞান আন্ধাৰ গুচাই মনৰ
দিয়া আগুৱান কৰি ।

জ্ঞানৰ শলাবে হৃদয় জ্বলোৱা
পুৰা মনৰ কাম,
সুখে দুখে যেন কদাপি নুভুলোঁ
মুখত তোমাৰ নাম ।

১৯২৩

নগাওঁ (বোৰ্ডিং)

বশিষ্ঠাশ্রম ।

প্রকৃতিৰ লীলাভূমি—

কবিৰ কল্পনা পুৰি

সৌন্দৰ্য্যৰ এই মহা থান,

পথ শ্ৰান্ত পথিকৰ

জিৰণিৰো এই ঠাই

নিতে গীত গাই সমিৰণ ।

সন্ধ্যা, ললিতা, কান্তা,

তিনিজনি বাই ভনী,

নিজানৰ পৰ্বত জীৱৰী,

কুলু কুলু স্নৰ ধৰি

অহবহ বই আছে—

মুনিবৰ উদ্দেশ্য গুৰুৰী ।

অক্ষুৰ ।

দ্বাৰত প্ৰবেশ হলে

মনে হয় এয়ে যেন

সৰগৰ নন্দন কানন,

নিতে নিতে আহি আহি

নানান বিনোদ বসে

কেলি কৰে দেৱ দিব্যঙ্গন ।

স্থান মগ্ন মহামুনি

কৰ্তব্য সাধন হেতু

শিলাকপে ভূমিত শয়ন

আশীষ বাণীৰ আশে

ভক্তি পূৰ্ণ অৰ্ঘ্য লই

পুষ্পাঞ্জলি দিয়ে যাত্ৰীগন ।

অসম গোৰব স্মৃতি

কেনে দৰে উজ্বলিছে

মুনিবৰ এই তপোবন,

অক্ষুব ।

আহাহে পথিক জন
চৌরাহি এবাৰ বই
চাই চাই জুৰুৱা নয়ন ।

১৯২৪
(গুৱাহাটী)

ফুল ।*

আছিল এদিন   নিকুঞ্জ বনত
নবীন প্রতিভা লই,
তৰুণ লাবণ্য   মন মোহা কপে
ফুলনী শোভিত হই ।

---

* নগাওঁ অ, ভা, উ, সা, ত—পাঠকৰা ।

অক্ষুৰ ।

বসন্ত আহিলে   জক্ মক্ কৰি
সৌৰভ সফুৰা মেলি,
গুপ্ত ভাবেৰে   জনোৱা প্ৰকৃতি
হিয়াৰ আবেগ খুলি ।

নঙঠা গছৰ   দিবা আভৰণ
তুমি হে হিয়াৰ মাজে,
দেখিলে দূৰত   বিৰহী জনক
মুচ্‌কচ্‌ যোৱা লাজে ।

তুমি প্ৰকৃতিৰ   প্ৰণয় চাণেকী
পবিত্ৰ হিয়াৰ মাজে,
শান্তিৰ সূষমা   একমাত্ৰ আনি—
নেদেখি তোমাত বাজে ।

অক্লব ।

স্মরণী বিহগী   ডালে ডালে পৰি
    স্বললিত গীতি গাই,
সঙ্গীতৰ চেৱে   হালি জালি নাচা
    হিয়াতলি উদঙ্গাই

ধীৰ সমিৰণ   ধীৰে ধয়বীৰে ।
    তোমাৰে সৌৰভ লই,
তাপিত প্ৰাণত   শান্তনা বিলাই
    বিৰহীক দিয়ে গই ।

পুৰতি নিশাতে   শীতল জ্বলেৰে
    নিয়ৰ বাইটী দেহি,
কোমল দেহাটি   ধুৱাই যতনে
    কেনে তলকত আহি !

অক্ষুব ।

কোমল হিয়াত   নোৱাৰা সহিব
অলপো কঠিন ভাব,
বতাহৰ বাতে   আলশুৱা দেহ
তেনে হয় চুবমাৰ ।

“দেবি !”

আজি কিয় হয়,   এনে শৰীৰৰ
দেখো মাটিত শয়ন,—
আছিল এদিন   সকলো জনৰ
জীৱন অমূল্য ধন ।

ষাৰ আশ্ৰয়ত   জনমৰ পৰা
ডাঙৰ দীঘল হলা,
সেই জননীয়ে   নামাতে তুনাই
পাহৰি তোমাৰ লীলা ।

অকুৰ ।

জীৱন বেলিটি   লাহে লাহে ডুবি
পৰিল সন্ধ্যা বেলাত,
স্মৃতি মাত্ৰ বল   নশ্বৰ দেহাৰ
(শেষ) আজি কালৰ গৰ্ভত ।

১৯২৩

নগাওঁ (বডিং)

বসন্ত ।*

আজি সন্ধ্যাকালে   নব অনুবাগে
শুৱনী প্ৰকৃতি দেবী,
দেখিলেই মন   জুৰ পৰি যায়
নতুন ভাবনা ভাবি ।

---

* নগাওঁ অ, ভা, উ, সা, ত পাঠ কৰা ।

অক্ষুব ।

অতি সুকোমল   নবীন প্রাণত
সেউজীয়া আভরণে,
ধীর মলয়াত   লাহে লাহে নাচে
গিৰি গুহা উপবনে ।

প্রতি গছে গছে   লতাই লতাই
ছুটি প্রাণ মিলি মিলি,
ইজুপি সিজুপি   অন্তৰৰ ভাব
কয় মনে মনে খুলি ।

টগৰ, মালতী,   কেতেকি, বকুল,
গুলচ, খৰিকা জাঁই,
বাশি বাশি ফুল   ফুটিছে বনত
নবীন প্রতিভা পাই ।

অক্ষুৰ ।

অতি আনন্দেৰে   মনৰ হেপাঁহে
নবীন মাধুৰী খেলে,
প্ৰেম আলিঙ্গন   কৰিছে ধৰাক
শ্যামল বনৰ তলে ।

এনে নিজানত   বিহগে বিহগী
প্ৰেমৰ লহৰী তুলি,
প্ৰেমিক মিলন   পঞ্চমে পূৰবে
ধীৰ বতাহত মিলি ।

সোঁৱতে মুহিছে   নিজান কানন
কেনেনো স্তম্ভ আজি,
প্ৰকৃতি ৰাজ্যত   বং বিহৰিছে
দিব্য আভৰণে সাজি ।

অক্ষুব ।

সবলা সুন্দরী   বইছে তটিনী
কুলু কুলু গীতি গাই,
আবেগ স্তবত   অবলা হরিণী
তথা লাগি লাগি চাই ।

অকল শৰীয়া   সন্ধিয়া তৰাটি
নীল আকাশৰ মাজে,
মোহন মুকতি   বিবাজ কাৰিছে
সদায় একেটি সাজে ।

কেনেনো তৰুণ   লাবণ্য মুকতি
ধৰিছে জনম ভূমি,
শোকত আকুল   তাপিতৰ হিয়া
দেখিলেই ঘাই পমি ।

অকুৰ ।

কপালী জেউতি সোনোৱালী হাঁহি
মুখত মাধুৰী পৰা,
গলত নীলিমা মাণিকৰ হাৰ
আজি কিযে বসুন্ধৰা !

কেনে অপকপ প্ৰকৃতিৰ শোভা
কেনেনো সুখৰ দিন,
জনম ভূমিৰ হিয়াৰ মাজত
বাজিছে মধুৰ বীণ ।

১৯২৩

নগাওঁ (বোৰ্ডিং)

মহাপুৰুষ ৩ শ্ৰী শ্ৰী শঙ্কৰ দেৱ ।*

নিকুঞ্জ কাননত   জিলিকি পৰিছে
যত আছে তৰু বাজি,
অসম মাতৃও   জিলিকি পৰিছে
শঙ্কৰ নামেৰে আজি ।

দুখনী মাতৃৰ   পবিত্ৰ গৰ্ভৰ
তুমি হে স্নপুত্ৰ ধন,
কালৰ সোঁতত   অহা যোৱা কৰি
ভৰিছে হৃদয় খন ।

---

* ১৯২৩ চনত ভাদ্ৰমহীয়া তিথিৰ দিনা—নগা ঠুঁ
অ, ভা, উ, সা, সভাত পাঠ কৰা ।

অঙ্কুৰ ।

সাহিত্য বনৰ ফুল তুলি তুলি
কৰণি ভৰাই লই,
ভাষাৰ উন্নতি দেশৰ উন্নতি
সাধিলা স্মনীতি থই ।

কবিতা ফুলৰ বাশি বাশি মালা
কেনেনো তালত তুলি,
অসমীয়া জাতিক জাতীয়ত্ব দিলা
নিৰ্বাণ প্ৰদীপ জ্বালি ।

ঘোৰ আন্ধাৰত পথহাৰা হই
শুই থকা জাতি ভাই,
উন্নতি সাধন কৰিব লাগিছে
তযু জ্ঞানামৃত পাই ।

অক্ষুব ।

সকলো হিয়াত   শান্তিৰ সূষমা
এচাতি এচাতি পৰি,
অক্ষান আন্ধাব   গুচাই মনৰ
পেলালে পোহৰ কৰি ।

এনে নিৰমল   ধৰ্ম্মৰ সোঁতত
এবাব জোবোৰা মাৰি,
কোনেও কদাপি   নোৱাৰে ভুলিব
নোৱাৰে এৰিব শাৰী ।

তযু ধৰমৰ   কেনেনো মোহিনী,
কেনেনো আকৰ্ষ শক্তি,
এলাহত থকা   মেলেচ ইঁতেও
কৰিলে অশেষ ভক্তি ।

অকুৰ ।

অঙ্গম বাসীৰ   হিন্দু সমাজত
তোমাৰে সাহিত্য সাৰ,
প্রতি প্ৰাণে প্ৰাণে   কুলু কুলু কৰি
বইছে অমিয়া ধাৰ ।

কেনেনো ভাষাৰ   কেনেনো লালিত্য
কেনেনো স্তম্ভলা টান,
কেনেনো ফুলৰ   কেনেনো চুপহী
কেনেনো মধুৰ ষাণ ।

সত্যৰ লগত   পুণ্যৰ বথেৰে
ধৰম সাৰথি লই,
কৰম ক্ষেত্ৰত   স্তম্ভাতি লভিলা
কাললৈ গোৰব থই ।

অক্ষুব ।

মেলোচ জাতিক   দীক্ষিত কবিলা
বাঙ্কিলা একতা ডোলে,
ধৰম যুঁজত   আগবাটি গই
স্বৰগ অমিয়া পিলে ।

দশম কীৰ্তন,   গীতা বহ্নাৱলী,
তোমাৰে লক্ষৰ বল,
ইয়াৰ বলতে   জয়লাভ কৰি
কৰিলা সবাকো তল ।

এটি ছুটি কৰি   গোটেই জাতিটো
তোমাকে পাবলৈ গ'ল,
চুকে কাণে ক'তো   এটিও নবল
কামনা পূৰণ হ'ল ।

অক্ষুব ।

জন্মিছে কতনো   মৰিছে কতনো
এই অসমৰ মাজে,
মাতৃৰ গোঁৰব   উজ্জ্বল কৰিছে
তোমাৰ পবিত্ৰ কাষে ।

কালৰ সোঁতত   কত যুগ গ'ল
নৰল একোৰে চিন,
একেটি পুত্ৰৰ   একেটি নামত
জ্বলিছে একেটি দিন ।

আকাশী লোকত   শশীৰ গোঁৰব
তাৰকা মণ্ডল মাজে,
আমাৰ ইয়াটো   একেটি জ্বলিছে
স্বদেশ প্ৰেমৰ কাষে ।

অঙ্কুর ।

“দেৱ !”

আকাশে পাতালে স্বৰগত আজি
যুধিছে তোমাৰ নাম,
অবুজা ভাষাবে কত মিনতিৰে
সাধিছে তোমাৰ কাম ।

স্বৰগ অমিয়া মৰতত আনি
জীৱন পবিত্ৰ কৰি,
মুক্তিৰ পথৰ ভিখাৰী কৰিলা
পিয়ালা পৰাণ ভৰি ।

তযু চৰণৰ পবিত্ৰ ধলাই
জগত পবিত্ৰ কৰি,
পুলকিত প্ৰাণে আকুল কৰিলে
দিয়ালে সত্যত ভৰি ।

অক্ষুৰ ।

তযু সমকক্ষ   বাম সবস্বতী,
মাধৱ, গোপাল দেউ,
আছিল সকলো।   শক্তি উপাসক
নামানে তোমাৰ সেউ ।

কালৰ সোঁতত   সকলোটি আহি
তোমাতে দীক্ষিত হল,
তযু চৰণত   প্ৰাণ বিসৰ্জিলে
অমৰ কীৰ্তি ব'ল ।

হে মহাভাগ !   অপূৰ্ব স্বৰত
কতনো বচিলা গীত,
তোমাৰ গীতৰ   অপূৰ্ব স্বৰত
কৰিছে আকুল চিত ।

অকুৰ ।

আজিও বইছে   অমিয়াৰ ধাৰা
সাধিছে তোমাৰ কাম,
নিকাম ভকতি   পূৰণ কৰিলৈ
চলিছে বৈকুণ্ঠ ধাম ।

লীলা অভিনয়   পলে পলে কৰি
কৰ্তব্য পথত গই,
কাব্য সাগৰত   অমৃত মথিলা
এই ব্ৰহ্ম অস্ত্ৰ লই ।

নিস্বার্থ ভাবৰ   চানেকী এৰিথৈ
মঙ্গল আকাঙ্ক্ষা কৰি,
বৈষ্ণৱী ধৰম   প্ৰকাশ কৰিলা
জীৱনৰ ব্ৰহ্ম ধৰি ।

অসুখ ।

কত যে লাঞ্ছনা   কত যে যাতনা
কত যে সহিলা তাপ,
তথাপিও ক'তো   একো নয়তিল
মাঝিলা কর্তব্য জাপ্ ।

নিয়তি পথৰ   পার্থিব সুখত
নহয় তুলনা তাৰ,
কেনেনো ধৰম   কেনেনো সুনীতি
নপৰে ইয়াৰ পাৰ ।

চন্দ্র দিবাকৰ   বসুমতী আই
থাকে মানে জগতত,
যুগমীয়া হই   গোঁৰব প্রদীপ
জ্বলিব ই অসমত ।

অক্ষুৰ ।

নাজানো ভকতি   নাজানো মিনতি
পূজাৰ সম্ভাৰো নাই,
নৈবেদ্য বিহীন   সজোৱা শৰাই
দিমনো কেনেকৈ হাঁয় !

ভকতি আজলী   ধৰিছোঁ চৰণে
তোমাৰ বন্দনা গান,
স্বৰগৰ পৰা   আশীষ বচনে
দিয়া প্ৰভু সমিধান ।

১৯২৩

নগাওঁ (বোৰ্ডিং)

সতী জয়মতী ।

নাবীৰ আদৰ্শ কপে   জনমি ধৰাত
ধৰিলই মনক আঁকলি,
সতীৰ কৰ্ত্তবা সাধি   সুনাম বাখিলা
জীৱনৰ মহাত্ৰত পালি ।

লাই-লেচাই দুটিক   সমৰ্পি লোকক
মায়ামোহ কৰি পৰিহাৰ,
নিষ্ঠুৰ “লৰাব” শাস্তি   বুকু পাতি লই
দেখুৱালা বীৰত্ব তোমাৰ ।

সোঁকাৰ কোবত পিঠি   ফাটি ফাটি যায়
কধিবাক্ত গোটেই শৰীৰ,
তথাপি নিদিলে তুমি   পতিৰ সন্ধান
দৃঢ়মন নহল অথিৰ ।

অকুৰ ।

পত্নীৰ যাতনা শুনি   লাঙি গদাগাণি
ছন্ন বেশে হলহি সাক্ষাৎ,
স্বামীৰ চলনা বুজি   কথাৰ ইঙ্গিতে
অন্তৰত জন্মালা ব্যাঘাট ।

পতিৰ উদ্ধাৰ হেতু   জীৱন উছৰ্গী
অকাতৰে কষ্ট সহ্য কৰি,
জনম ভূমিৰ পৰা   বিদায় বাণীৰে
গলাগই নৰদেহা এৰি ।

স্বৰগ জীৱনী তুমি   মৰতত আহি
আক' হল। স্বৰ্গত বিলীন,
তাৰকামণ্ডল মাজে   পূণ্য শোভা ধৰি
জিলিকিছে সতীত্বৰ চিন ।

অঙ্কুৰ ।

দেবি !

গুণত পূজাৰ ৰীতি   সত্যত আদৰ
থাকে মানে এই জগতত,
তোমাৰ সতীত্ব স্মৃতি   জগাই নাৰীক
জিলিকিব অসম ধামত ।

১৯২৪

নগাওঁ (বোৰ্ডিং)

তপস্বী ।

নিজান গুহাৰ মাজে   পৰম পবিত্ৰ সাজে
মোহমায়া কৰি পৰিহাৰ,
পাতি লই কুশাসন   কৰি আহা আৰাধন
বহি আছা তপস্বী কুমাৰ ।

অক্ষুব ।

মোহন মুৰ্তি ধৰি   প্ৰতিভা উজ্জ্বল কৰি
জিলিকনি তোমাৰ মুখত,
তপস্বীৰ প্ৰেমবস   বই আছে চাৰিকাম
নাচে প্ৰাণ পূৰ্ণ আবেগত ।

কৰুণাৰ পূণ্য ছবি   পুৱাৰ নবীন বৰি
জিলিকিছে চমক লগাই,
সংসাৰ স্মৃতিৰ ধাৰ   নহয় তুলনা তাৰ
মন প্ৰাণ জুৰ পৰি যাই ।

প্ৰকৃতিৰ কামাবন   ভুলি আছে ত্ৰিভুবন
কাঢ়ি নিছে তোমাৰে। জীৱন,
প্ৰেমে প্ৰাণ মতলীয়া   আনন্দে নধৰে হিয়া
চাই চাই জুৰুৱা নয়ন ।

অক্ষুব

প্রকৃতিৰ লীলা খেলা   চাই চাই মহামেলা
শান্তি দিছা পবিত্ৰ প্ৰাণত,
আনন্দে নধৰে হিয়া   দেখি কপ বিনন্দিয়া
নাচে প্ৰাণ একেটি টানত ।

কণ্ঠত অমিয়া লই   গগন বিহাৰী হই
নিতে গীত গাই পাখিগন,
তথা লাগি শুনি শুনি   বিভূৰ কবম জানি
আৰাধিছা কৰি প্ৰাণপণ ।

বজাই মৃদুল বাঁহী   আকাশতে হাঁহি হাঁহি
শান্তি দিছে নিতে সমীৰণ,
হৃদয় বীণাৰ টান   জুৰি লই সেই গান
চাই চাই জুবোৱা নয়ন ।

অক্ষুব

জগতৰ পশু-পখী   তোমাৰেহে প্ৰিয় সংখী
জীৱনৰো চিৰ লগৰীয়া,
সংসাৰৰ সুখ দুখ   নাচাই এটিৰো মুখ
হই আছা মুকলি বুৰিয়া।

গিৰি গুহা উপবন   ভৈয়ামৰ তপোবন
তোমাৰেহে সাধনাৰ ঠাই,
সংসাৰ সুখৰ ভূমি   অকালতে এৰি তুমি
লই গলা মন আঁতৰাই।

মুক্তিৰ কামনা কৰি   জীৱনত ব্ৰত ধৰি
ভাবি আছা এক মন হই,
প্ৰভুৰ আশীৰ্ব দানে   যাবা তুমি সিকাৰ্ণে
সিপুৰীৰ সেই থান লই।

অক্ষুব

শূন্যৰ কোলাত তৰা
জক্ মক্ কৰি,
খুল পাতি পাতি ফুৰে
লৰ ধৰি ধৰি ।

সগোৱালী বেথা দৰে
বিজুলী বুকত,
তিৰবিৰ কৰি জ্বলে
মেঘৰ আঁৰত ।

অবিৰাম বহ্নুকৰা
গ্ৰহৰ লগত,
একেৰাহে ঘূৰি আছে
আপোন কক্ষত।

অন্ধুৰ

প্ৰকৃতি দেবীৰ গলে
মাণিকৰ দৰে,
আলেখ জোনাকী শোভে
জক্ মক্ কৰে

পানী গছ বাজী শোভে
শ্বেত সাগৰত,
প্ৰবাহিনী বই আছে
প্ৰথৰ বেগত ।

গছৰ ডালত পৰি
প্ৰিয় বিহঙ্গিনী,
ললিত মধুৰ স্বৰে
আৰম্ভে বাগিনী ।

অকুৰ

শ্যামল পত্ৰেৰে শোভে
তৰুৰাজি যত,
বিকশিত পুষ্পে শোভে
কুঞ্জ কাননত ।

বিনন্দিয়া পাখী মেলি
জক্ মক্ কৰি,
মৰা পখী ছালি ধৰে
মন প্ৰাণ হৰি ।

কমল ফুলৰ কলি
বোকাৰ মাজত,
ৰূপালী আলোৰে জ্বলে
পাতৰ আঁৰত

অক্ষুব

অত জীর ভাব সহি
নাকান্দে ধবণী,
সেন্দুরীয়া ফৌত লই
আহে উষাৰাণী ।

কুঞ্জত বনৰ সৌৰভ
সফুঁৰাটি লই,
বিব্, বিব্, কবি সদা
সমীৰণ্, বয় ।

হৰিণিও মুগ্ধ হয়
দেখি মৰিচিকা,
চকোৰেও পিয়ে বাতি
অমল চন্দ্রিকা ।

অকুৰ

একে থৰে তথা লাগি
চাই থাকিলেও,
চকুৰ নপৰে ওৰ
জাগি উঠে চেও ।

জানিছেঁ। জানিছেঁ। মই
সেই দয়াময়,
অনন্ত মহিমা যাব
দেখিছেঁ। বিস্ময় ।

তেওঁৰেহে এই দেখা
অদ্ভুত নিৰ্ম্মাণ,
গুণি ভাবি থাকিলেহে
ধাই পতিয়ন ।

অক্ষুব

দেখিছেঁ। সকলো প্রভু !

তোমাৰেহে চয়,

কালৰ সোঁতত পৰি

দেখোঁ মায়াময় ।

কৰিছেঁ। অজ্ঞানে স্তুতি

(তযু) চৰণ ধিয়াই,

দিয়া যেন সজ বুদ্ধি

হৃদয় ভবাই ।

১৯২৪

নগাওঁ (বোডিং)

সঙ্গী জীৱনৰ ।

(বন্ধু বিচ্ছেদত)

কিয় আজি হাঁয়   পৰাণ কান্দিছে
নীৰলৈ পাচলৈ চাই,
দুখাৰি চকুলো   সঘনে জৰিছে
শোকৰ মুকলি বাই ।

কিয় আজি হাঁয়   পৰাণ খনিয়ে
উচুপি উচুপি আছে,
শোকৰ কালিমা   মুখত ঘহিলৈ
সংসাৰ ক্ষেত্ৰত নাচে ।

অক্ষুব

কিয় আজি হাঁয়   প্রকৃতিৰ শোভা
দেখিলে মনত মোৰ,
শোকৰ অনলে   আগুৰি ধৰেহি
নপৰে ভাবৰ ওৰ ।

কিয় আজি হাঁয়   প্রকৃতিৰ গীতি
মনত নালাগে ভাল,
ঘনাই ঘনাই   লুকাভাক খেলি
চাপিছে নিৰ্দয় কাল ।

কিয় আজি হাঁয়   কুপউ কুপতী
ইটিয়ে সিটিক এৰি,
কুউ কুউ কৰি   কান্দিব লাগিছে
গছৰ ডালত পৰি ।

অঙ্কুর

কিয় আজি হাঁয়   হিয়া মন্দিরব
ছুরাব মুখত বই,
খিকিন্দালি পাতি   নাইকীয়া হ'ল
একেটি কথাকে কই।

কিয় আজি হাঁয়   সপোনত মই
শুনিলে। তাকাশী বাণী,
মনত পবিলে   সন্তাপ শেলেবে
ধবেহি হৃদয় হানি।

কিয় আজি হাঁয়   উদং উদং যেন
লাগিছে পবাণ খনি।
করণ সুবেবে   হৃদয়ত দেখোঁ
উঠলে শোকব ধনি।

অক্ষুব

সি স্মৃতি সপোন   জাগিব লাগিছে
অনন্তৰ নিৰন্তৰ,
কান্দিব লাগিছে   তাকে বুকৈ বান্ধি
কৰি সঙ্গী জীৱনৰ ।

১৯২৪

(চেৰাপুঞ্জি)

আকুল পথিক ।

আজি—

গোটেই জগত   ধুঁৱলী কুৰলী
নমনি কেনিও বাট,
সজাগ ধৰণী   জয় পৰি গ'ল
হৰিল প্ৰকৃতি মাত ।

অক্ষুব

জক্ মক্ কৰা   ফুলনি দৰাৰ
লাগিছে ফুলত ধূলি,
উলতি গইছে   লুভীয়া ভোমোৰা
সমিধান নাপাওঁ বুলি ।

শুৱগী কুলিয়ে   দেশ এৰি গ'ল
নুশুনি কেনিও টান,
বিবহী কেতেকী   পাচে পাচে গ'ল
শুনাই বিবহ গান ।

দূৰণিত দেখা   পৰ্ব্বত পাহাৰে
তুকিছে চকুৰ শানী,
কুলু কুলু সুৰে   আবেগ জনাই
শুনাই শোকৰ ধ্বনি ।

অক্ষুব

নাই বিল খাল   মকভূম প্রায়
  জ্বলিছে বুকত বালি,
কপহী পছম   তাতে লয় হল
  অন্তবে গৰল খালি ।

পুরাতে সূক্ষ   দেখাদি পলাল
  নাই চিন দিন বাতি,
কপহী জোনক   ডারবে থাকিলে
  মুমাল শীতল ভাতি ।

মামবী সজাব   মাধুবী হেবাল
  ময়না ওলাল বাজ,
এই জনমব   এতিয়া খবব
  টুটিল সংসাব কাজ ।

অক্ষুৰ

সংসাৰী স্মৃথত   বন্দী হই থাকি
নিচিনিলা গুৰিয়াল,
সোৱঁৰাই দিলে   খঙৰ কোৱত
চপোৱা নিজৰ কাল ।

ভৱ সাগৰ   গুটিয়া নউকা
গুৰিত কান্দাৰী নাই,
লতং পতং   কৰিছে চউত
খনে খনে পানী খাই ।

চুৰ তাৰি কৰি   পলাই আহি ~
পাপৰ এবোজা লই,
কানা মুনা লাগি   উধাতু খাইছা
(কিয়) আকুল পথিক হই ।

১২২৪
ছিলচৰ ।

আমি ভাৰত মাতাৰ শিক্ষিত সন্তান ।*

আমাৰ পিতামহহঁত আছিল হোজা,
নজানে লিখিব
নজানে পঢ়িব,
কু সংস্কাৰব   বোজাটি বান্ধি
আছিল সকলো
অসত্য বৰ্বৰ,
নাছিল জ্ঞান   নাছিল মান ।

(কেবল) আমি ভাৰত মাতাৰ শিক্ষিত সন্তান ।

---

* নগাওঁ অ, ভা, উ, সাত—পাঠ কৰা ।

অক্ষুব

আমি ইংৰাজী শিকি হইছেঁ। পণ্ডিত,
নালাগে আমাক
আদিম সংস্কৃত,
নালাগে হিন্দি, নালাগে পাৰ্চি,
আসামী ভাষাৰে
নোৱাৰি তৰিব,

(আমি তালৈ) নিদিও কাণ নিদিও মন।
(কিয়নো) আমি ভাৰত মাতাৰ শিক্ষিত সন্তান।

আমি এম-এ, বি-এ, বি-এল, পাচ কৰি
হইছেঁ। হাকিম,
হইছেঁ। উকিল,
পিন্ধিছেঁ। আমি চাহাৰি সাজ,

অঙ্কুৰ

লাহত মাথোন

কেতিয়াবা পিন্ধো,

কিৰ্, কিৰিয়া

ধুতি এখন।

(কাৰণ) আমি ভাৰত মাতাৰ শিক্ষিত সন্তান।

আমি ভৰিত লগাওঁ নানা তৰহৰ

ধুনীয়া বিলাতী

কেৰ্, কেৰ্, কৰা

অলেখ জোতা,

অলেখ মুজা,

ফালিছেঁ। সদায়

স্তেৰিয়া শেওঁতা

কৰিছেঁ। সদা

গালই মন।

(কাৰণ) আমি ভাৰত মাতাৰ শিক্ষিত সন্তান।

অক্ষুৰ

আমি যাঁহিছোঁ মূৰত সদা স্নগন্ধি তেল,

সাজত সদায়

নানা তৰহৰ

লগাই ফুৰিছোঁ বিলাতী আতঁৰ,

গোন্ধত সৰ্কলো

তথা লাগি ৰয়

আন কথাত

নিদিওঁ কাণ ।

(কিয়নো) আমি ভাৰত মাতাৰ শিক্ষিত সন্তান ।

আমি মূৰৰ পৰা নখহাওঁ “হেট”

“তবেকোৰ” ধোঁৱা

“পাইপত” টান,

হোকা চিলিম

দলিয়াই দিওঁ,

অক্ষুৰ

“কোট-পেণ্ট” পিন্ধি
তহলি ফুৰিছে,

জীৱন সদা

আনন্দ মন ।

(কাৰণ) আমি ভাৰত মাতাৰ শিক্ষিত সন্তান ।

আমাৰ মুখত সান্দহ, পিঠা, পৰমান,
দোৱা ভজা যত
আতায়েই তিতা

গৰুৰ মগ্ৰহ, কুকুৰাৰ কনি,
মদৰ বতল,
বিলাতী পানী,

এয়ে নহলে এতিয়া আৰু
আমাৰ নহয় খাছ পুৰণ ।

(কিয়নো) আমি ভাৰত মাতাৰ শিক্ষিত সন্তান ।

অক্ষুব

আমি পাহৰি আহিছোঁ। ঘৰুৱা মাত

এৰিছোঁ। সকলো

পুৰণি কলিয়া

আচাৰ বিচাৰ   ধৰম কৰম,

লইছোঁ। নতুন

শুদ্ধ দীক্ষা ধৰ্ম্ম,

পৰৰ দোষ   শুধৰা কৰোঁ,

নিজৰ দোষলৈ নকৰোঁ। মন ।

(কাৰণ) আমি ভাৰত মাতাৰ শিক্ষিত সন্তান ।

এই লেতেৰা দেশৰ লেতেৰা মানুহ

চকুৰে মাচাওঁ

মুখেৰে নামাতোঁ।

অঙ্কুৰ

দেখিলে কচিৎ   নাক সিঙতাই

ভাবো মনে মনে

অসভ্য বৰ্বৰ,

দেশৰ চৰ্চালৈ   জাতীয় ভাষালৈ

নকৰো কদাপি মনত ভাবন ।

(কিয়নো) আমি ভাৰত মাতাৰ শিক্ষিত সন্তান ।

আমাক নেলাগে এই লেভেৰা দেশ,

পুৰণি বুৰঞ্জী

নাসন কব্ৰিম,

বঢ়াম নতুন   সভ্য জ্ঞানী জাতি,

পুৰণি কীৰ্তী

লুপ্ত কবিম,

অক্ষুব

ন গোবৰ জ্বলাম চতুৰে,

দেখাম আমাৰ গোবৰ কিমান ।

(কিয়নো) আমি ভাৰত মাতাৰ শিক্ষিত সন্তান ।

আমি হে মাথোঁ। ভাৰতৰ উন্নত জাতি,

প্ৰাচীন জাতিৰ

বেলি ভাতি দিব,

নুমাৰ নিজেই সিহঁতৰ নাম,

আমাৰ হিয়াত

একতাৰ বীজ

পছাই তুলিম একতাৰ পুলি

ফুলাই উজ্জ্বলাম হিয়া কানন ।

(কাৰণ) আমি ভাৰত মাতাৰ শিক্ষিত সন্তান ।

অক্লব

যদিও আমাৰ অলেখ লাগিছে ধাৰ,

নোৱাৰেঁ। যদিও

ওলাব কেনিও,

নকৰেঁ। কদাপি   ধাৰলই ভয়,

অলঙ্কাৰ পাতি

বন্ধকত থই

পুৰাম মনৰ   নতুন হেঁপাহ

পৰৰ আগত বিচাৰিম মান ।

(কিয়নো) আমি ভাৰত মাতাৰ শিক্ষিত সন্তান ।

আমি নিতে নিতে পাইছেঁ। নতুন শিক্ষা,

আমাতকৈ জ্ঞানী

আমাতকৈ মানী

অক্ষুব

কোনো লোক এই জগতত নাই

আমাব চলন

খারন শোরন

গমন ভ্রমণ

ধবণ কৰণ

লিখা পঢ়া ইঁহা কন্দা সকলো নতুন ।

(এতেকে) আমি ভারত মাতাব শিক্ষিত সন্তান ।

১৯২০

নগা ঙ (বোর্ডিং)

(তুমি) কোননো আছিল
মোৰ ।

নিতউ সন্ধিয়া   তোমাৰ ঘৰত
তোমাক কাষত লই,
মিলন সঙ্গীত   দুয়োটিয়ে ধৰেঁ ।
আপোন পাহৰা হই ।

(মই) তাৰ মাজে   চেগ বুজি বুজি
তোমাৰ মুখলৈ চাওঁ,
(তুমি) মিচিকি হাঁহিবে   প্ৰতিদান দিয়া
আনন্দে ওপঙি যাওঁ ।

অক্ষুব

যেতিয়া তোমাক   লগ এৰি আহেঁ।
কৰ্তব্য আজোৰ পাই,
কি মধুৰ হুবে   গীত গাইছিল।
মোৰ কানত পৰাকৈ ।

মই যদি আকৌ   ঘূৰি ঘূৰি যাওঁ
তুমিও আঁতৰ হোৱা,
তোমাক নেদেখি   উলটি আহিলে ।
চুৰাৰেদি জুমি চোঁৱা ।

কিবা কথা ছলে   বাটলৈ ওলোৱা
মুখত অঙ্গুলি তুলি,
ময়ো ঘূৰি ঘূৰি   কতবাৰ চাও
পদূলিত দেখোঁ বুলি ।

অক্ষুব

ঘৰ পাই মই   অকলে অকলে
তোমাৰ কথাৰে ভাবোঁ,
মানস পটত   ছবিটি আঁকিলে
তাকেই ধিয়াই থাকোঁ ।

ৰাতি সপোনতো   তোমাকেহে দেখোঁ
শুনো সেই লনি কথা,
অফুত স্বৰেৰ   বেদনা কৰাওঁ
পাওঁ পাচে কেনে বেথা !

ভাবিছিলোঁ মনে   সংসাৰ ক্ষেত্ৰত
দুয়ো থাকিম নিবন্তৰ,
এতিয়াৰ দৰে   জীৱন নিয়াও
সুখেৰে সাজিম ঘৰ

অক্ষুব

কিন্তু সেই আশা   নৌ পুৰাওঁতেই
জীৱন কৰিলা ওৰ,
স্মৃতিটিয়ে মাথোঁ।   কন্দুৱায় মোক
(তুমি) কোননো আছিল মোৰ ?

১৯২৪
(নগাওঁ)

কুলি ।

কুলি অ',
কুঁউ কুঁউ কৰি
কাকনো সাদৰি
কাৰেনো কথাটো পাত,
অবুজা ভাষাবে,
মনৰ আশাবে
(নে) বাসন্তী বিয়ালৈ মাত ?

অক্ষুৰ

কেলেই মাতিছ
কোনেনো বুজিছে
গাইছে কিহৰে গান,
উপজি পুৱাতে
মউসনা মাতে
দিছ বা কিহৰে জান ।

(মাথোঁ) দেশ বিদেশত
একেটি টানত
হৈছে আপুতৰ পুত,
কামবন নাই
তোকেহে চাই
“আহিছে বাসন্তী দৃত ।”

অক্ষুব

ময়ো ভাল পাওঁ

বই বই চাওঁ

তোৰ ঐ কেনেনো লীলা,

গছৰ ডাললৈ

মাতৰ উৱালৈ

পাহৰো সকলো খেলা ।

মোৰ মনটোতে

তোৰেই লগতে

দেশ বিদেশলৈ ঘূৰি,

সংসাৰী জীৱন

কৰি সমাপন

পাম গৈ আনন্দ পুৰী ।

হক্কুৰ

তোৰ সঙ্গী হই

লগে লগে গই

তোৰে বেহৰুপ চাম,

মউমাত মাতি

তোৰে কথাপাতি

আনন্দে ওপঙি যাম ।

তই হলে মোৰ

এই ভাব বোৰ

উপলুঙা যেন পায়,

খিকিন্দালী পাতি

সেই মাত মাতি

ভুকং কৰে উৰি য়াৰ ।

অকুৰ

লগ নিদি তই

এৰি য়াৰ গই

চকুৰ আঁতৰ হই,

উপৰাচি আহোঁ

লাজ মান এৰি

ভালপাওঁ দেখিহে মই ।

তই জানো আৰু

নাহিবিনে বাক

নেপামনে কোনো কালে,

সংসাৰ-ষেতিয়া

নিশ্চয় তেতিয়

আহিবিতো এই ফালে ।

অক্লব

লুকা ভুকি কৰি

বিমানে আঁতৰি

যতেই থাকৰা তই,

ষেতিয়াই পাম

তথা লাগি চাম

(আক') ভাল পাওঁ দেখিহে মই ।

সখি লৈ ।

সখি ।

কি বুলিনো আজি

শুনাম তোমাক

দুখৰ কাহিনী মোৰ,

শোকৰ ধুমুহা

ঘনাই বলিছে

নপৰে ইয়াৰ ওৰ ।

অক্ষুব

বহুদিন ধৰি   সঁচি থোৱা কথা
অন্তৰে অন্তৰে ব'ল,
সুখ সৰোবৰ   আশাৰ কুসুম
এনেয়ে সুকাই গ'ল ।

নোৱাৰিম আক "   এই জনমত
পুৰাব মনৰ কাম,
হৃদয় বুৰঞ্জী   প্ৰতি পাতে পাতে
গঁথাৰল তব নাম ।

তোমাৰ নামতে   প্ৰাণ বিসৰ্জিলেঁ
নহওঁ স্বতন্ত্ৰ আক,
কোন সেই জন   বিধান কৰোঁতা
(তেওঁৰে) কামনা পূৰক বাক !

অক্ষুব

উস্ !

কোন সতেবে   এৰিম তোমাক
হিয়া মোৰ ফাটি যায়,
নাজানি নুশুনি   কৰিছিলেঁ। যদি
ক্ষমিবা সকলো দায় ।

যাওঁ আৰু মই   নকৰেঁ। পলম
ৰাখিবঁ। মনত সেই,
বিদায় বাগীৰে   চকুৰ পানীৰে
মাগিলেঁ। মেলানি দেই !

নগাওঁ (বোৰ্ডিং),

১৯২৪

অন্ত ।

